

Eugeniusz Szymik, Aniela Stefan, Danuta Duczmal-Szymik

Scenariusz zajęć zintegrowanych dla klasy III z wykorzystaniem metod i technik aktywizujących

Nauczyciel i Szkoła 3-4 (28-29), 192-199

2005

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Scenariusz zajęć zintegrowanych dla klasy III z wykorzystaniem metod i technik aktywizujących

*„Mądry nauczyciel nie zaprasza Cię
do skarbnicy swej mądrości.
Pokazuje Ci raczej drogę do wzbogacenia własnej”.*
Kahlil Gibran

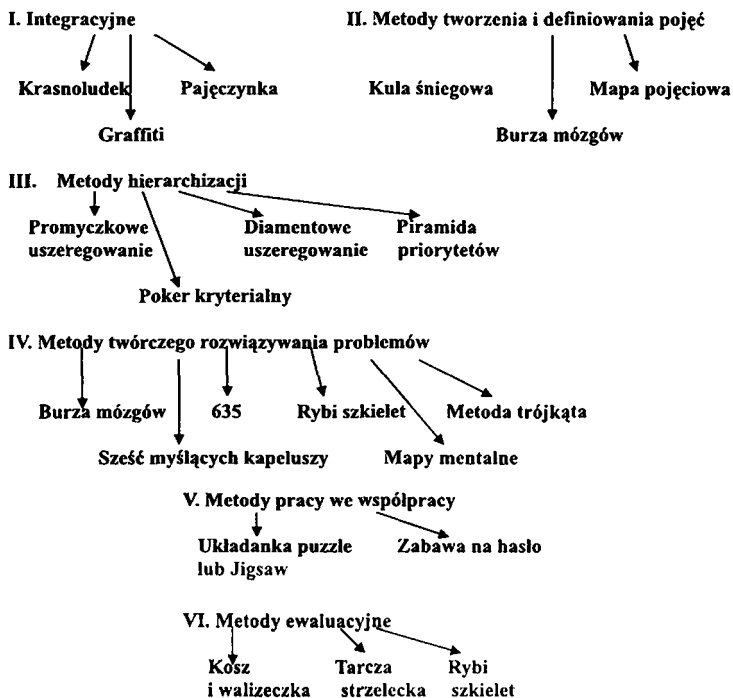
Nauczyciel, który organizuje proces uczenia się, wykorzystując nowoczesne metody i techniki aktywizujące, „nie prowadzi ucznia za rękę”, ale stwarza warunki, aby jego wychowanek potrafił uczyć się, poszukiwać, komunikować, działać i współpracować w grupie.

Dzięki metodom i technikom aktywizującym proces nauczania realizuje się badawcze podejście do tekstu, kształci samodzielność myślenia i działania, rozwija wyobraźnię i emocje.

Celem artykułu jest zorientowanie studentów zintegrowanego kształcenia wczesnoszkolnego oraz nauczycieli w problematyce metod i technik aktywizujących oraz możliwościach ich wykorzystania na lekcjach.

Uczący w młodszych klasach szkoły podstawowej znajdzie inspirujące uwagi na temat metod nauczania w książce Jadwigi Krzyżewskiej pt. *Aktywizujące metody i techniki w edukacji wczesnoszkolnej*, w której autorka dokonała indywidualnego podziału metod i technik aktywizujących, biorąc pod uwagę cele i treść zajęć oraz podając przykłady sytuacji lekcyjnych. Metody te i techniki można ogólnie podzielić na sześć grup¹ :

¹ Por. J. Krzyżewska, *Aktywizujące metody i techniki w edukacji wczesnoszkolnej*, Część I, Suwałki 1988, s. 47 – 101.

Z kolei Małgorzata Taraszkiewicz w książce *Jak uczyć lepiej? czyli refleksyjny praktyk w działaniu* przedstawia szesnaście metod, mających za zadanie zaktywizować uczniów podczas zajęć lekcyjnych² :

- wykład
- praca z tekstem
- pomoce wizualne
- pokaz - demonstracja
- pytania i odpowiedzi
- dyskusja
- burza mózgów
- metody aktywności kreatywnej
- analiza przypadku
- odgrywanie ról
- drama
- symulacja
- karty dydaktyczne
- mapy mentalne
- linie czasu
- wizualizacja
- praca w grupach.

² Por. M. Taraszkiewicz, *Jak uczyć lepiej? czyli refleksyjny praktyk w działaniu*, Wyd. CODN, Warszawa 1998, s. 81 – 156.

Zdaniem autorki, każda z proponowanych metod może być aktywizująca bądź przynieść wręcz przeciwne efekty. Wszystko zależy od postawy i inwencji nauczyciela, który kierując pracą uczniów na lekcjach, może ich zaktywizować albo zablokować.

Reasumując, należy stwierdzić, iż metod i technik jest wiele, zaś twórczy nauczyciel na pewno wybierze coś z proponowanego w niniejszym artykule katalogu i będzie z nich korzystał tak, aby nie zrobić "krzywdy" ani sobie, ani przede wszystkim dzieciom.

Dodajmy, że efektywny nauczyciel myśli jak mędrcy, ale mówi prostym i zrozumiałym językiem, posiada bogaty zasób metod i technik oraz przestrzega zasady: „Bezpieczeństwo w różnorodności”.

Poniżej przedstawiamy propozycję scenariusza zajęć zintegrowanych w klasie III (z wykorzystaniem metod i technik aktywizujących proces nauczania), który może zainspirować nauczycieli do poszukiwania niekonwencjonalnych sposobów nauczania.

Temat cyklu: Dbamy o nasze zdrowie

Temat dnia: Ruch w życiu człowieka

Zapis w dzienniku: Porządkowanie informacji na temat zdrowia. Układanie zdań z rozsypanki sylabowej.

Ciche czytanie wiersza W. Chotomskiej „Duchy”

-inscenizowanie treści z wykorzystaniem rekwizytów,
zaprojektowanie i wykonanie plakatów promujących zdrowie.

Zabawa ruchowa do „Piosenki gimnastycznej”.

Cel ogólny:

- Kształtowanie postaw czynnego wypoczynku i dbałości o swoje zdrowie poprzez ruch, taniec, muzykę

Cele szczegółowe :

Uczeń:

-potrafi współpracować w grupie

-czyta ze zrozumieniem

-ułoży zdania z rozsypanki sylabowej

-wie, co sprzyja, a co szkodzi zdrowiu

-zaprojektuje i wykona plakat promujący zdrowie

Metody i techniki aktywizujące:

- integracyjna
- sytuacyjna
- inscenizacja
- gry dramatyczne (symulacyjne)
- drama
- burza mózgów
- uszeregowanie promyckowe
- rybi szkiclet
- tarcza strzelecka

Formy pracy: zbiorowa
indywidualna
grupowa

Środki dydaktyczne: taśma z nagraniem muzycznym i piosenką, tekst wiersza W. Chotomskiej pt. „Duchy” i J. Tuwima „Raz, dwa, trzy...”, materiały do wykonania plakatów.

Przebieg lekcji:

I. Podanie celów i wywołanie zaciekawienia tematem

- a) wstępna rozmowa z uczniami
- b) zabawa integracyjna (dzieci siedzą w kręgu i za pomocą gestu, mimiki twarzy, ruchu wyrażają swoje samopoczucie),
- c) chętni wypowiadają się na temat swojego samopoczucia.

II. Właściwa prezentacja tematu.

-Ustalenie tematu lekcji :„Dwa słówka na temat zdrówka” (na podstawie rozsypanki wyrazowej).

-Wypowiedzi uczniów na temat obrazków wywieszonych na tablicy (przedstawiających człowieka chorego i zdrowego).

„Jak rozpoznać, że ktoś jest chory, albo ktoś jest zdrowy” - wypowiedzi ustne.

- „Burza mózgów” wokół tematu:

„Jak postępować w życiu, aby być zdrowym?”

[Uczniowie zapisują propozycje na kolorowych karteczkach, następnie odczytują je, układają i przyklepiają na plakat. W ten sposób powstaje „Promyckowe uszeregowanie”].

III. Drama.

Nauczyciel proponuje uczniom wykonanie zadania: Za pomocą ruchu, gestu i mimiki „Pokaż, co Ci jest ?”

Uczeń w roli dziecka chorego:

Boli Cię brzuch, płaczesz

Boli Cię głowa

Skaleczyłeś kolano, kulejesz

Masz dreszcze i gorączkę

Masz katar, jesteś przeziębiony

złe
samopoczucie

Uczeń w roli dziecka zdrowego:

Gimnastykujesz się, jesteś zadowolony

Masz ładne zdrowe zęby, uśmiechasz się

Pływasz

Dbasz o czystość osobistą

Tańczysz

jestes
zadowolony

IV. Zabawa ruchowa (utworzenie grup)

Nauczyciel odlicza : kotek, żabka, piesek, kaczką.

Dzieci zamykają oczy i za pomocą wydawanych głosów : miau, re, re, kum, kum, hau, hau, kwa, kwa odszukują się w grupach.

Siedzenie w bezruchu i bez mrugania (uświadomienie, że ruch jest potrzebny w życiu dla naszego zdrowia).

Praca w grupach

- Ciche czytanie tekstu wiersza pt. „Duchy” celem uzyskania odpowiedzi na pytania:
- Co poradził doktor duchowi Słabeuszowi?
- W jaki sposób cztery duchy dbały o swoje zdrowie?
- Jakie dziedziny sportu „uprawiały”?

Na podstawie rekwizytów i treści tekstu uczniowie samodzielnie przygotowują inscenizację i przydzielają sobie role.

- Inscenizacja treści tekstu
- Zredagowanie wniosków z rozsypanki zdaniowej:

Ru() sp()rzyja naszemu zdrowiu.
W zdrowym ciele - zdrowy d()ch !

Prowadzący zajęcia zwraca uwagę na poprawność ortograficzną i znaczenie sensu powyższego zdania.

Uczniowie przepisują zdanie, twórczo uzupełniają brakujące litery, podkreślają występujący w nim czasownik.

V. Projektowanie plakatów promujących zdrowy styl życia.

- I. grupa-wycinanka do hasła: Sport to zdrowie !
- II. grupa-rysowanie węglem i mazakami: Nie pal !
- III. grupa- wydzieranka do hasła: Nie śmieć !
- IV. grupa-wycinanka do hasła: Dbaj o higienę !

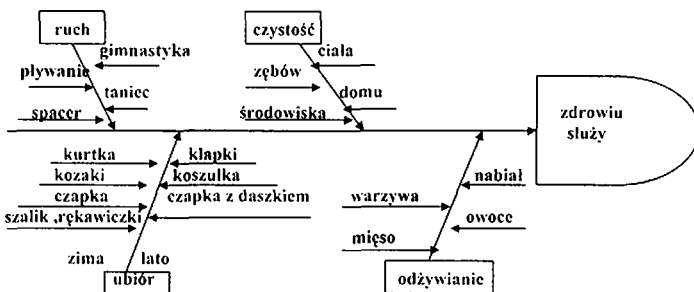
Prezentacja prac – wypowiedź lidera grupy.

VI. Podsumowanie (praca w grupach)

Jeden uczeń w każdej grupie czyta fragment wiersza J. Tuwima „Raz, dwa, trzy...”, pozostali w grupie inscenizują ruchem tekst.

„Rybi szkielet”(utrwalenie wiadomości)

Na plakacie modelu ryby uczniowie wpisują główne czynniki sprzyjające zdrowiu, na przykład:

- Ćwiczenia relaksujące - odpuszczające przy muzyce (załącznik)

- Ewaluacja „Tarcza strzelecka”

Każdy uczeń na swojej tarczy zaznacza flamastrem swój udział w zajęciach.

- Propozycja zabawy ruchowej, połączonej z piosenką gimnastyczną, poznana wcześniej przez uczniów.

Bibliografia

- Bernacka D., *Od słowa do działania. Przegląd współczesnych metod kształcenia*, Wyd. Arka Żak, Warszawa 2001.
- Dyduchowa A., *Metody kształcenia sprawności językowej uczniów. Projekt systemu, model podręcznika*, Wydawnictwo Naukowe WSP, Kraków 1988.
- Goźlińska E., *Jak skonstruować grę dydaktyczną*, WSiP, Warszawa 2004.
- Kozak W., *Mapa mentalna czyli twórcza technika notowania*, Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP, Kielce 1999.
- Krzyżewska J., *Aktywizujące metody i techniki w edukacji wczesnoszkolnej*, Cz. I, Wyd. OMEGA, Suwałki 1988.
- Matula – Przybylska B., Duszyńska G., Kotulska B., Pocwa B., *Już w szkole. Dramowa interpretacja lektur szkolnych*, Wyd. Nowa Era, Warszawa 2004.
- Szlosek F., *Gry dydaktyczne*, Wyd. CODN, Warszawa 1999.
- Taraszkiewicz M., *Jak uczyć lepiej? czyli refleksyjny praktyk w działaniu*, Wyd. CODN, Warszawa 1998.
- Zielińska – Latoch M., *Słowne potyczki czyli o trudnej sztuce dyskusji*, Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP, Kielce 1999.

Summary

The summary of the article entitled: "The scenario of integrated classes for students in year three with the use of active methods and techniques".

The remarks concerning methods and techniques which activate the teaching process according to Jadwiga S. and Małgorzata T. are placed in the theoretical part of the article.

The practical part includes the exemplary scenario of integrated classes for students in year three. Its authors propose the use of different methods (for instance: integrated, situational and drama ones) and techniques (for instance: ray alignment, "fishy skeleton" and dartboard) during the lesson.

This scenario may inspire students and teachers of integrated teaching (and not only) to the search of unconventional ways of teaching.